DOI: https://doi.org/10.37547/supsci-ojp-06-06-43 Pages: 401-409

Oriental Journal of Philology

ORIENTAL JOURNAL OF PHILOLOGY

journal homepage:
http://www.supportscience.uz/index.php/ojp/about

A COGNITIVE-PRAGMATIC ALGORITHM FOR TRANSLATING DIAGNOSTIC TERMS (BASED ON UZBEK AND RUSSIAN)

Alisher Turaev
Teacher of the Department of Language Teaching in Medicine
Andijan Branch of Kokand University
alisherturayev2509@gmail.com
Andijan, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: diagnostic term, medical translation, cognitive frame, pragmatic adaptation, equivalence, ICD-11, doctor-patient communication.

Received: 18.10.26
Accepted: 19.10.26
Published: 20.10.26

Abstract: The article proposes an eight-stage cognitive-pragmatic algorithm for translating diagnostic terms between Russian and Uzbek. The model integrates standardized concept verification, structural-semantic decomposition, clinical frame reconstruction, epistemic status, document genre, and addressee. An analysis of 18 terms demonstrates that a professional equivalent and a patient-oriented explanation perform different functions and should not be treated as interchangeable translations. The contribution lies in a stepwise validation procedure that combines conceptual accuracy, discourse appropriateness, and pragmatic accessibility.

DIAGNOSTIK TERMINLARNI TARJIMA QILISHNING KOGNITIV-PRAGMATIK ALGORITMI (O‘ZBEK VA RUS TILLARI MATERIALLARI ASOSIDA)

Alisher To‘rayev
Qo‘qon universiteti Andijon filiali
Tibbiyotda tillarni o‘qitish kafedrasi o‘qituvchisi
alisherturayev2509@gmail.com
Andijon, O‘zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so‘zlar: diagnostik termin, tibbiy tarjima, kognitiv freym, pragmatik moslashuv, ekvivalentlik, ICD-11, shifokor-bemor muloqoti.

Annotatsiya: Maqolada diagnostik terminlarni rus tilidan o‘zbek tiliga va o‘zbek tilidan rus tiliga tarjima qilish uchun sakkiz bosqichli kognitiv-pragmatik algoritm taklif etiladi. Algoritm terminning lug‘aviy shaklini almashtirish bilan cheklanmay, uning standart konsepti, struktur-semantik tarkibi, klinik

freymi, epistemik maqomi, matn janri va adresatini birgalikda hisobga oladi. Sinov materiali sifatida xalqaro, strukturaviy va tavsifiy modellarga mansub 18 terminologik birlik tanlandi. Tahlil professional ekvivalent bilan bemorga mo‘ljallangan izohni bitta tarjima sifatida tenglashtirmaslik zarurligini ko‘rsatdi. Ilmiy yangilik tarjima yechimini konseptual moslik, diskursiv vazifa va adresatga moslashuv bo‘yicha bosqichma-bosqich tekshirish modelida namoyon bo‘ladi.

КОГНИТИВНО-ПРАГМАТИЧЕСКИЙ АЛГОРИТМ ПЕРЕВОДА ДИАГНОСТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ (НА МАТЕРИАЛЕ УЗБЕКСКОГО И РУССКОГО ЯЗЫКОВ)

Алишер Тураев
Преподаватель кафедры преподавания языков в медицине
Андижанский филиал Кокандского университета
alisherturayev2509@gmail.com
Андижан, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: диагностический термин, медицинский перевод, когнитивный фрейм, прагматическая адаптация, эквивалентность, МКБ-11, коммуникация врача и пациента.

Аннотация: В статье предлагается восьмиэтапный когнитивно-прагматический алгоритм перевода диагностических терминов между русским и узбекским языками. Модель учитывает стандартизированный концепт, структурно-семантический состав, клинический фрейм, эпистемический статус, жанр документа и адресата. На материале 18 терминологических единиц показано, что профессиональный эквивалент и пациент-ориентированное пояснение выполняют разные функции и не должны подменять друг друга. Научная новизна состоит в последовательной проверке перевода по критериям концептуальной точности, дискурсивной уместности и прагматической доступности.

Kirish. Diagnostik termin tarjimasi tibbiy matndagi bir so‘zni ikkinchi tildagi tayyor muqobil bilan almashtirishdan iborat emas. Tashxis nomi, tekshiruv usuli yoki klinik xulosa bir vaqtning o‘zida tibbiy bilimni kodlaydi, hujjatning huquqiy aniqligini ta’minlaydi va adresatning keyingi harakatiga ta’sir qiladi. Shu sababli tarjimada shakliy o‘xshashlikning o‘zi yetarli mezon bo‘la olmaydi. Masalan, ruscha гепатомегалия uchun o‘zbekcha gepatomegaliya mutaxassislararo hujjatda maqbul, biroq bemor bilan suhbatda jigar kattalashuvi izohi zarur

bo‘lishi mumkin. Ikki birlik bir konseptga ishora qilsa-da, ularning diskursiv vazifasi va qabul qilinish darajasi bir xil emas.

Terminologiya nazariyasida termin predmet, konsept, ta’rif va nomlash birligi o‘rtasidagi tizimli bog‘lanish sifatida qaraladi. ISO 704:2022 standarti ham terminologik ishda obyekt, konsept, ta’rif va belgilanish munosabatini asosiy tayanch sifatida belgilaydi [1]. O‘zbek terminshunosligida N. Qosimov o‘zlashma birlikni milliy tilning so‘z yasalishi va qo‘llanish me’yorlari bilan uyg‘unlashtirish zarurligini ko‘rsatgan [2]. Tibbiy tarjimada bu talab yanada keskinlashadi: noto‘g‘ri yoki ortiqcha umumlashtirilgan muqobil klinik mazmunni toraytirishi, ehtimollikni qat’iy hukmga aylantirishi yoki diagnostik jarayon bosqichlarini chalkashtirishi mumkin.

Mazkur maqolaning maqsadi diagnostik terminni konseptual, struktur-semantik va pragmatik sathlarda tekshiradigan amaliy tarjima algoritmini ishlab chiqishdir. Tadqiqot savoli quyidagicha qo‘yildi: terminning standart mazmunini saqlagan holda, uning ruscha va o‘zbekcha shaklini hujjat turi hamda adresatga qanday moslashtirish mumkin? Bu savolga javob berish uchun termin ekvivalentini topish bilan birga, uning klinik freymi, epistemik belgisi, registri va izohlash ehtiyoji ham baholandi.

Adabiyotlar sharxi. Kognitiv yondashuv terminni muayyan bilim tuzilmasiga kirish nuqtasi sifatida talqin qiladi. Z. D. Popova va I. A. Sternin konsept mazmunini til birliklari orqali namoyon bo‘ladigan ko‘p qatlamli bilim sifatida izohlaydi [3]. Tibbiy termin ham shu xususiyatga ega: stenoz torayish jarayonini, uning anatomik joyini, darajasini va klinik oqibatini faollashtiradi. Tarjimon faqat стеноз – stenoz mosligini qayd etsa, konseptning o‘zi saqlanadi, ammo matnda aortal, og‘ir, kritik kabi aniqlovchilar bo‘lsa, ular freymning zarur bo‘laklari sifatida alohida nazorat qilinishi lozim.

Pragmalingvistik qarash tarjimaning ikkinchi tayanchini tashkil etadi. Sh. Safarov nutq mazmuni kommunikativ vaziyat, so‘zlovchi maqsadi va tinglovchi imkoniyatidan tashqarida to‘liq aniqlanmasligini ta’kidlaydi [4]. M. Hakimov ham o‘zbek pragmalingvistikasida lisoniy tanlovni adresat, maqsad va nutqiy sharoit bilan bog‘laydi [5]. Demak, биопсия – biopsiya shakliy ekvivalent bo‘lsa-da, bemorga yo‘naltirilgan tavsiyada to‘qimadan kichik namuna olib tekshirish tarzidagi qo‘shimcha izoh kommunikativ vazifaning bir qismiga aylanadi.

Tibbiy diskursga oid mahalliy tadqiqotlarda terminologik aniqlik bilan tushunarlilik o‘rtasidagi muvozanat alohida qayd etiladi. S. Yorova tibbiy nutqning ijtimoiy-madaniy xususiyatlarini adresatga moslashuv bilan bog‘laydi [6], S. Yorova va F. Hasanova esa kasbiy hamda kommunikativ kompetensiyaning birgalikda ishlashini tibbiy muloqot samaradorligining sharti sifatida ko‘rsatadi [7]. M. Asronovaning tasnifida ham tibbiy diskurs janri va ishtirokchilari termin tanloviga ta’sir etuvchi omil sifatida namoyon bo‘ladi [8]. Ushbu qarashlar tarjima

algoritmida ikki natijani farqlashni talab qiladi: standart kasbiy ekvivalent va zarur hollarda unga biriktiriladigan adresatbop izoh.

Muhokama va natijalar. Tadqiqot materiali sifatida loyiha doirasida shakllantirilgan ruscha-o‘zbekcha tibbiy glossariydan 18 diagnostik va patologik birlik tanlandi. Tanlov uch modelni qamrab oldi: xalqaro shakliy moslik (биопсия – biopsiya), strukturaviy yoki aralash moslik (дыхательная недостаточность – nafas yetishmovchiligi) hamda milliy-tavsifiy moslik (туберкулёз – sil kasalligi). Material A. Qosimovning tibbiy terminlar lug‘ati [9] va Jahon sog‘liqni saqlash tashkilotining rus hamda o‘zbek tillarini qo‘llab-quvvatlaydigan ICD-11 resurslari bilan qiyoslandi [10]. ICD-11ning raqamli arxitekturasi bir konseptni turli til shakllari bilan bog‘lash imkonini berishi terminlararo qiyos uchun muhim mezondir [11].

Qiyosiy-tavsifiy, komponent, freym va diskursiv-pragmatik tahlil usullari qo‘llandi. Har bir birlikda kasallik yoki jarayon nomi, anatomik joy, sabab, daraja, davomiylik, tekshiruv usuli, natija va epistemik holat komponentlari ajratildi. So‘ng tarjima yechimi kasbiy hujjat, tibbiy ta’lim va shifokor-bemor muloqoti registrlarida sinovdan o‘tkazildi. Natijalar statistik umumlashtirish uchun emas, algoritmning ishlash ketma-ketligini ko‘rsatish uchun qo‘llanildi, shu bois tanlanma butun tibbiy terminologiya haqida miqdoriy xulosa chiqarishga da’vo qilmaydi.

Kognitiv-pragmatik tarjima algoritmi

Taklif etilayotgan algoritm sakkiz bosqichdan iborat. Birinchi bosqichda terminning matndagi maqomi aniqlanadi: u tashxis, taxmin, tekshiruv usuli, o‘lchov natijasi yoki tavsiyami? Masalan, пневмония yakuniy tashxisda qat’iy nom, подозрение на пневмонию birikmasida esa hali tasdiqlanmagan klinik taxmindir. Tarjimon faqat asosiy otni emas, uning epistemik maqomini ham belgilashi kerak.

Ikkinchi bosqich – konseptni standart manbada tekshirish. ICD-11 yoki ishonchli tibbiy lug‘at orqali birlikning aynan qaysi tushunchaga tegishli ekani, sinonimlari va iyerarxik o‘rni aniqlanadi. Bu bosqich omonimiya va noto‘g‘ri qisqartma yechimining oldini oladi. ISO 704 tamoyiliga ko‘ra, tarjima avvalo nomga emas, konseptga tayanishi lozim [1].

Uchinchi bosqichda termin struktur-semantik qismlarga ajratiladi. Хроническая обструктивная болезнь лёгких birikmasida davomiylik – хроническая, patologik mexanizm – обструктивная, hodisa turi – болезнь, anatomik joy – лёгких. O‘zbekcha surunkali obstruktiv o‘pka kasalligi ushbu to‘rt komponentni saqlaydi. Bitta bo‘lakning tushib qolishi konsept hajmini o‘zgartiradi.

To‘rtinchi bosqich – klinik freymni tiklash. Termin qaysi prototipik vaziyatni faollashtirishi aniqlanadi: organ, patologik jarayon, tekshiruv, natija, xavf va keyingi harakat. Freymga asoslangan terminologiyada maxsus birliklar alohida so‘zlar emas, predmet sohasidagi

munosabatlar tarmog‘i sifatida tavsiflanadi [12]. Masalan, биопсия freymi bemor, namuna olinadigan to‘qima, invaziv amal, laborator tekshiruv va diagnostik xulosani birlashtiradi.

Beshinchi bosqichda ekvivalent turi tanlanadi. To‘liq xalqaro moslikda transliteratsiyalangan shakl yetarli: ангиография – angiografiya. Strukturaviy moslikda komponentlar maqsad tilining sintaksisiga qayta joylashtiriladi: фиброз лёгких – o‘pka fibrozi. Milliy yoki tavsifiy moslikda esa professional va ommabop variantlar ajratiladi: пневмония – pnevmoniya, zotiljam. Birinchi shakl standartlashtirishga, ikkinchisi ayrim adresatlar uchun tushunarlilikka xizmat qiladi.

Oltinchi bosqich epistemik, inkor va baholovchi belgilarning saqlanishini tekshiradi. Не исключается тромбоэмболия лёгочной артерии jumlasini o‘pka arteriyasi tromboemboliyasi mavjud deb berish mumkin emas, to‘g‘ri yechim – o‘pka arteriyasi tromboemboliyasi inkor etilmaydi. Предварительный диагноз birikmasidagi dastlabki komponent ham tashxisning yakuniy emasligini ko‘rsatadi. Bu belgilar tarjimada klinik javobgarlik chegarasini belgilaydi.

Yettinchi bosqich adresatga mos izoh qatlamini yaratadi. Kasbiy matnda gepatomegaliya saqlanadi, bemor uchun jigarning kattalashuvi izohi qo‘shiladi. Bunda izoh terminning o‘rnini egallamaydi, balki uning mazmunini ochadi. Termin va izohning parallel berilishi hujjat aniqligi bilan muloqot tushunarliligini uyg‘unlashtiradi.

Sakkizinchi bosqich teskari tarjima va mutaxassis verifikatsiyasidir. Tayyor o‘zbekcha birlik rus tiliga qayta tarjima qilinib, boshlang‘ich konsept, daraja va epistemik maqom saqlangan-saqlanmagani tekshiriladi. So‘ng tibbiyot mutaxassisi terminning klinik to‘g‘riligini, tilshunos esa me’yoriy va pragmatik mosligini baholaydi. Tarjima algoritmi aynan ikki tomonlama ekspertiza bilan yakunlanganda ishonchli natija beradi.

1-jadval. Diagnostik termin tarjimasining sakkiz bosqichli modeli

Bosqich	Asosiy savol	Nazorat natijasi
1. Maqom va janr	Birlik tashxismi, taxminmi yoki tekshiruv nomimi?	Nutqiy vazifa belgilanadi
2. Konsept verifikatsiyasi	Qaysi standart konsept nazarda tutilgan?	ICD-11/lug‘at bilan tekshiriladi
3. Komponent tahlili	Organ, jarayon, daraja va davomiylik saqlanganmi?	Semantik yo‘qotish aniqlanadi
4. Freymni tiklash	Termin qaysi klinik ssenariyni faollashtiradi?	Konseptual aloqalar ochiladi
5. Ekvivalent tanlash	Xalqaro, strukturaviy yoki tavsifiy yechim kerakmi?	Me’yoriy maqsad-til shakli tanlanadi
6. Pragmatik markerlar	Ehtimollik, inkor va og‘irlik darajasi saqlanganmi?	Klinik javobgarlik buzilmaydi
7. Adresatga moslashuv	Bemor uchun qo‘shimcha izoh kerakmi?	Termin va izoh ajratiladi

8. Yakuniy nazorat	Teskari tarjima va mutaxassis tekshiruvi o‘tdimi?	Tarjima tasdiqlanadi

Manba: muallif tomonidan tadqiqot metodologiyasi asosida tuzildi.

Algoritmning ishlashi uch tipik vaziyatda yaqqol ko‘rinadi. Birinchi vaziyat – xalqaro terminning professional va bemor registrlarida farqlanishi. Ruscha xulosadagi умеренная гепатомегалия o‘zbekcha tibbiy hujjatda o‘rtacha darajadagi gepatomegaliya tarzida beriladi. Bemor bilan suhbatda esa jigar o‘rtacha kattalashgan izohi maqsadga muvofiq. Agar tarjimon faqat jigar kattalashgan desa, daraja yo‘qoladi, faqat gepatomegaliya desa, adresat uchun mazmun yopiq qolishi mumkin.

Ikkinchi vaziyat – diagnostik noaniqlik. Признаки могут соответствовать ранней стадии фиброза jumlasidagi могут соответствовать qat’iy tashxis emas, ehtimoliy moslikni bildiradi. O‘zbekcha belgilar fibrozning erta bosqichiga mos kelishi mumkin shakli ushbu ehtiyotkorlikni saqlaydi. Fibrozning erta bosqichi aniqlandi varianti esa tibbiy dalil darajasini asossiz oshiradi. Shunday xatolar termin lug‘aviy jihatdan to‘g‘ri tarjima qilingan holatda ham yuz berishi mumkin, demak, pragmatik nazorat alohida bosqich bo‘lishi zarur.

Uchinchi vaziyat – qisqartma va ko‘p komponentli nom. ХОБЛ qisqartmasi rus tibbiy muhitida odatiy, o‘zbek matnida esa birinchi qo‘llanishda surunkali obstruktiv o‘pka kasalligi (SOO‘K) shaklida ochib berilishi lozim. Xalqaro amaliyotda qisqartmalar terminlararo axborot almashinuvini tezlashtiradi, biroq lokal an’anaga mos kelmagan qisqartma tushunishni qiyinlashtiradi. Shu sababli algoritm qisqartmani avtomatik ko‘chirishni emas, maqsad tilidagi real qo‘llanishini tekshirishni talab qiladi.

Sinov birliklari tahlili shuni ko‘rsatdiki, tarjima yechimi uch qavatdan tuzilishi mumkin: standart konseptual moslik, maqsad tilidagi me’yoriy nom va zarur adresat uchun izoh. Ushbu qavatlar bir-birini almashtirmaydi. Злокачественное новообразование uchun xavfli o‘sma bemorga tushunarli, ammo ayrim patomorfologik hujjatlarda terminning aniq turi, joylashuvi va darajasi saqlanishi shart. Компьютерная томография uchun kompyuter tomografiyasi yetarli bo‘lsa, tekshiruv tavsiyasida kontrast modda, anatomik soha va maqsad ham tarjima qilinishi kerak.

Tarjima natijasini baholash uchun to‘rt mezonli nazorat matritsasi taklif qilindi. Birinchi mezon – konseptual to‘liqlik: tarjimada asosiy tibbiy tushuncha va uning farqlovchi belgilarining saqlanishi tekshiriladi. Ikkinchi mezon – terminologik me’yoriylik: maqsad tilidagi shakl lug‘at, tasnif va mutaxassislar qo‘llanishiga mos bo‘lishi kerak. Uchinchi mezon – pragmatik muvofiqlik: birlik hujjat janri, adresat va kommunikativ maqsadga mos keladimi, degan savol qo‘yiladi. To‘rtinchi mezon – klinik xavfsizlik: tarjima daraja, inkor, ehtimollik yoki tavsiya kuchini

o‘zgartirib yubormaganmi? Ushbu matritsa terminning chiroyli yoki odatiy eshitilishidan ko‘ra, uning tibbiy axborotni qanchalik ishonchli uzatishini ustuvor qiladi.

Algoritm tahlilida to‘rtta xato turi ajratildi. Konseptual almashtirishda boshqa kasallik yoki jarayon nomi tanlanadi, komponent yo‘qotilishida anatomik joy, davomiylik yoki og‘irlik darajasi tushib qoladi, registr xatosida mutaxassis termini bemor izohi bilan, yoki aksincha, almashtiriladi, epistemik buzilishda taxmin qat’iy tashxisga, inkor esa tasdiqqa aylanadi. Masalan, вероятная киста печени birikmasini jigar kistasi deb tarjima qilish obyektni saqlasa ham, ehtimoliy belgisini yo‘qotadi. Jigarda kista bo‘lishi mumkin shakli bemor nutqida tushunarli, kasbiy xulosada esa jigarning ehtimoliy kistasi yoki kontekstga mos boshqa me’yoriy qurilma talab etiladi.

Kognitiv-pragmatik yondashuv terminologik birlikni bir vaqtning o‘zida bilim belgisi va nutqiy harakat vositasi sifatida ko‘radi. M. T. Cabré terminning turli kommunikativ vaziyatlarda turlicha xususiyat kasb etishini ko‘rsatadi [13]. Shu nuqtayi nazardan, bir xil konsept uchun yagona, barcha janrlarga birdek mos tarjima talab qilish metodik jihatdan to‘g‘ri emas. Standart hujjat, o‘quv matni va bemorga beriladigan tavsiya uchun bir konseptning o‘zaro bog‘langan, ammo funksional jihatdan farqlanuvchi ifodalari zarur bo‘lishi mumkin.

Bizningcha, algoritmning asosiy afzalligi tayyor lug‘aviy muqobilni mutlaq yechim deb qabul qilmasligidadir. U tarjimonni «termin nimani anglatadi?» savolidan «ushbu matnda termin qaysi klinik va kommunikativ vazifani bajaryapti?» savoliga olib o‘tadi. Natijada formal ekvivalentlik konseptual aniqlik, epistemik mas’uliyat va adresatga moslashuv bilan tekshiriladi. Bu yondashuv tibbiy tarjima, bilingval lug‘at tuzish, klinik hujjatlarni mahalliylashtirish va tibbiyot talabalarining terminologik kompetensiyasini shakllantirishda qo‘llanishi mumkin.

2-jadval. Algoritm bosqichlarining ayrim diagnostik birliklarda qo‘llanishi

Ruscha birlik	Kasbiy o‘zbekcha ekvivalent	Adresatbop izoh	Asosiy nazorat nuqtasi
гепатомегалия	gepatomegaliya	jigar kattalashuvi	registr
дыхательная недостаточность	nafas yetishmovchiligi	nafas olish faoliyatining yetarli emasligi	struktur-semantik tarkib
предварительный диагноз	dastlabki tashxis	hali yakuniy tasdiqlanmagan tashxis	epistemik maqom
не исключается тромбоэмболия	tromboemboliya inkor etilmaydi	bu holat ehtimoldan chiqarilmagan	inkor va ehtimollik
биопсия	biopsiya	to‘qimadan namuna olib tekshirish	adresatga moslashuv
злокачественное новообразование	xavfli o‘sma	saraton xususiyatiga ega	termin va izoh chegarasi

		bo‘lishi mumkin bo‘lgan o‘sma	

Manba: loyiha glossariysi va tahlil algoritmi asosida muallif tomonidan tuzildi.

Xulosa. Diagnostik termin tarjimasining ishonchliligi uch mezon birligiga tayanadi: konsept saqlanishi, maqsad tilidagi me’yoriy shakl va diskursiv vazifaga moslik. Taklif etilgan sakkiz bosqichli algoritm terminni identifikatsiya qilishdan boshlanib, standart bazada tekshirish, komponent va freym tahlili, ekvivalent tanlash, epistemik belgilarni saqlash, adresatbop izoh yaratish hamda teskari tarjima va ekspert bahosi bilan yakunlanadi. Tahlil professional termin bilan bemorga mo‘ljallangan tushuntirishni bir-biriga tenglashtirish mumkin emasligini ko‘rsatdi. Birinchisi klinik va hujjatli aniqlikni, ikkinchisi esa mazmunning qabul qilinishini ta’minlaydi. Algoritmning keyingi sinovi kengroq parallel korpusda, turli tibbiy mutaxassisliklar va real klinik janrlar kesimida o‘tkazilishi lozim. Shuningdek, tarjima sifatini baholashda tilshunos, klinitsist va bemor vakilining mustaqil xulosalarini solishtirish maqsadga muvofiq. Bunday uch tomonlama verifikatsiya terminning nafaqat me’yoriy va klinik jihatdan to‘g‘ri, balki turli savodxonlik darajasidagi adresatlar uchun qabul qilinadigan shaklda berilganini ham aniqlash imkonini yaratadi. Natijalar asosida amaliy tarjima yo‘riqnomasi va ikki tilli elektron terminologik karta ishlab chiqilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. International Organization for Standardization. ISO 704:2022. Terminology work – Principles and methods. – Geneva: ISO, 2022. – URL: https://www.iso.org/standard/79077.html (murojaat sanasi: 25.06.2026).

2. Qosimov N. O‘zbek tili ilmiy-texnikaviy terminologiyasi masalalari: so‘z o‘zlashtirish va affiksatsiya masalalari. – Toshkent: Fan, 1985. – 124 b.

3. Popova Z.D., Sternin I.A. Kognitivnaya lingvistika. – Moskva: AST, Vostok-Zapad, 2007. – 314 s.

4. Safarov Sh. Pragmalingvistika. – Toshkent, 2008. – 318 b.

5. Hakimov M. O‘zbek pragmalingvistikasi asoslari. – Toshkent: Akademnashr, 2013. – 176 b.

6. Yorova S. Ingliz va o‘zbek tibbiy nutqining ijtimoiy-madaniy xususiyatlari. – Samarqand: Fan bulog‘i, 2024. – 112 b.

7. Yorova S.K., Hasanova F.O. Tibbiy diskursga xos bo‘lgan kasbiy va kommunikativ kompetensiya // Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2024. – Vol. 1, Issue 8. – B. 68–71. – DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.11235994.

8. Asronova M. Description of Medical Discourse: Approaches and Classifications // ACTA NUUz. – 2024. – Vol. 1, No. 1.4. – P. 276–279. – DOI: https://doi.org/10.69617/nuuz.v1i1.4.2078.

9. Qosimov A. Tibbiy terminlar izohli lug‘ati. 1-jild. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti, 2003.

10. World Health Organization. ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics: supported classifications, versions and languages. – URL: https://icd.who.int/docs/icd-api/SupportedClassifications/ (murojaat sanasi: 25.06.2026).

11. Harrison J.E., Weber S., Jakob R., Chute C.G. ICD-11: an international classification of diseases for the twenty-first century // BMC Medical Informatics and Decision Making. – 2021. – Vol. 21. – Article 206. – DOI: https://doi.org/10.1186/s12911-021-01534-6.

12. Faber P. The cognitive shift in terminology and specialized translation // MonTI. Monografías de Traducción e Interpretación. – 2009. – No. 1. – P. 107–134.

13. Cabré M.T. Theories of terminology: their description, prescription and explanation // Terminology. – 2003. – Vol. 9, No. 2. – P. 163–199. – DOI: https://doi.org/10.1075/term.9.2.03cab.